

molt avengut: significa el *muxell* o quantitat d'estopa que s'embolica a la filosa per filarla» (BDLC VI, 273). Avui *muxells* segons el DAG. són «cordes primes com a trenes per a subjectar el cable al cabrestant, terme de nàutica» i a Tort. «*muxell*: tros de corda dels mariners» (DAG.; BDC III, 130); i veg. més cites de *moixells d'estopa* en B. de Vallmanya (Val. 1495) i en els mallorquins Tomàs Aguiló i AMAlcover en DAG. (s. v. *muxell*) i AlCM.

Fins avui és un mot ben viu, especialment a les Illes, on no és solament d'estopa sinó «el grapat de cànem, lli, cotó, llana, seda etc., amb què encerreguen la filosa les filadores», segons el DAG., que el cita en una glossa popular mallorquina: «Jo no sé qu'és, bon Jesús! / Jo debades m'atropell: / la mayna ve an es *muxell* / y se decanta des fus»; també a Eiv. («*muixell*: copo de rucca», PzCabr.), i a Menorca («*moxell*: copo, quenouillée de filasse», FebrCard.). En fi Verdader ho usava en una poesia de joventut, com a terme vigatà, per a un manat d'espigues: «Darrera dels mossos qu'enmig de l'artiga / arranlen los blats, que de gra se vincen, / tot tarallejant va Na Margarida, / per entre les garbes, replegant espigues / que li deixen uns, que als altres esquitllen; / quan n'ha arreplegat un *moixell*, les lliga, / y 'n fa un ramellet, millor que'ls de Glicera, / ros com un pom d'or, rodó ni cap pinya» (L'Espigolera, v. 6, O. C. Pop. XXIX, 101). El primer lexicògraf que ho recollí és el DTo. 1670 «*moixell d'estopa*: stuppaee merges».

Com a terme de nàutica, des del català va passar manllevat al castellà i a l'italià: Jal va llegir-hi en un ms. del S. XIV o XV «vole la dita galea, per la dita stiva, *musselli* per retenir li sachi»; i Pantero-Pantera definí *moscelli* el 1614 «pezzetti di corda sottile, che s'adopran per far legature, nelle ocasioni»; és clar que s'equivoca Jal en suggerir d'esmenar-ho en *morcelli*, perquè encara que avui hi hagi qui diu *morselli*, això és una alteració recent per etim. pop., deguda a l'isolament complet del mot en italià. En castellà apareix *mogeles* primerament en el *Vocabulario Maritimo* de Sevilla, definit «caxetas hechas de meollar, del largo de braza y media, les quales van hacia los chicotes, en disminución, y sirven para dar vueltas al cable y al virador, quando se zarpa el ancla»; d'aquí un verb *amojelar*, que usa AFernández, *Maniobras de los Navios*, 1732: «después de lo qual se meten las barras, se *amojela* el cable a proa de las vitas y se da una vuelta a el cabrestante».

Estem, doncs, davant d'un mot l'ús nàutic del qual va néixer a Catalunya, però que primitivament pertanyia al vocabulari rústic i dels oficis, d'antic arrelament terral. Sembla clar que el nostre *moixell* és el mateix mot que el roergàs *mouyssèl* usat en el Sud de la regió (Sent Africa) i *mouyssèlo* usat al SE. (a la ratlla del Gavalrà, Peyrelau) per a «grappillon, petite grappe de raisin» (Vayssier, *Dict. de l'Aveyron*, s. v. *boutél*).¹ I també sembla segur que hem d'enllaçar-lo amb el fr. *boisseau* 'mesura de gra', d'altra banda amb l'oc. *boussèu* 'manat d'espigues'; i, més lluny encara, amb el gall. *mostela* 'manat de sarments'; i tota

la important família celto-romànica estudiada a *EMBOSTA* < *AMB-BOSTA*. Una base *BOSTA*, **BOSTIA*, 'el que cap en la conca d'una mà', 'mà plena d'una cosa' (irl. mj. *boss*, bretó *boz* 'la conca de la mà'), amb els seus diminutius en -*ELLUM* pot explicar tots aquests mots.

Del detall fonètic del nostre *moixell* se'n pot donar compte de diferents maneres. Una de les més probables és que sigui diminutiu català d'un antic **moixa* (deglutinació de l'*amoixa*), provinent del gàlic dialectal **AMBOΘA*, amb la mateixa substitució fonètica que hem observat en *MADUIXA* de MAJOSTA, canviat en MAJOΘA (d'on el cast. MAYUETA, DCEC/DECH). També fóra ben possible un **MOSTIELLUM*, alteració ibèrica de **BOSTIA*, **BOSTIELLUM*. De la base amb *MO* o amb *B* podria venir el citat gall. *mostela* (més fàcilment de *M*, però en aquesta posició pretònica no fóra impossible en galleg un resultat *m-* < *MB*, almenys en certes zones de Gal.); mentre que d'una base *BOSTIO* podria sortir el gall. del SO. *búcio* «medida de gran de seis farrados» (Vall de Miñor, Sarmiento, *Cat. de V. Gall.*, 141v^o). Apunto aquí també que un NP cèltic *Moxillus* es troba en una inscripció d'Alvèrnia (Holder II, 647), derivat del molt freqüent *Moxius* (ib.; Whatmough, *The Dial. of Ancient Gaul*, p. 120), sobre els quals convé reservar l'opinió mentre no en tinguem detalls més complets i més segurs, i amb els quals d'altra banda es podria relacionar el nostre NL mossàrab *Moixén(t)*.

DERIV.: *Moixella* mall., men. [1587].

¹ Aquest *boutel* em conduïa a suggerir, en el DCEC (MOJEL, n. 2), si el fr. *botte* 'manat d'erba', que no es documenta fins al S. XIV, no vindria també de *BOSTA*, tenint en compte que la *s*^t pogué desaparèixer molt aviat, sobretot en els derivats *botteler* i *bottel*; o bé es pogué partir de la forma dialectal gàlica *BOΘA*, cf. MAYUETA, DCEC; tenint en compte que l'etimologia que en dona el FEW (I, 657a) és vaga i molt poc satisfactòria fonèticament, però pitjor en l'aspecte semàntic. No sé que ningú hagi comprovat (ni molt menys refutat) aquesta idea, que quedà plantejada des de la publicació del DCEC el 1956; però és clar... *magister dixit* (Wartburgius), i per tant *noli me tangere*.

Moixella, V. *moixernó* *Moixent*, V. *moixell* *Moixer*, V. *moix* i *almoixerif* *Moixera*, V. *moixa* i *moix* *Moixereta*, V. *moixa* *Moixeria*, V. *moix* *Moixerif*, *moixerifat*, V. *almoixerif*

MOIXERNÓ, nom d'un bolet agaricaci, comú amb l'arag. *muxordón* (*buxarnón*), i el gascò i llenguadocià *moucharnou*, *bucharnoun*, que suposen una base **MUKSERNON*, var. formativa del tipus **MUKSARION*, d'on vénen el fr. ant. *moisseron*, fr. mod. *mousseron*, prov. i llgd. *moussairou(n)*, cat. dial. *moixeró*, 'bolet agaricaci', i l'angl. *musbroom* 'qualsevol bolet' (< fr. ant. *moisseron*); origen incert, probablement pre-romà, de soca indoeuropea, potser cèltic etc., format amb els sufixos -*ERN*- i -*ARJ*- (freqüents en l'àrea gàlica i les